

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหาร กับขวัญกำลังใจของครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีนักเรียน 500 คน ขึ้นไป ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งแบบผู้นำของผู้บริหารออกเป็น 3 แบบ คือ ผู้นำที่ยึดสถาบันเป็นหลัก ผู้นำที่ยึดบุคคลเป็นหลัก และผู้นำที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก กับขวัญกำลังใจของครูว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปสู่การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบผู้นำที่ผู้บริหารควรปฏิบัติ โดยมีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 การเสนอผลการวิจัย

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- 1) ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัย ทฤษฎี หลักการ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย
- 3) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 4) สร้างเครื่องมือในการวิจัย นำเสนอผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้เครื่องมือ
- 5) เก็บรวบรวมข้อมูล
- 6) วิเคราะห์ผลข้อมูล
- 7) สรุปผลการวิจัยและเสนอผลการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ประชากร

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสายผู้สอน โดยเลือกมา ร้อยละ 50 ของจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จำนวน 821 คน แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลาก รายละเอียดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม สปอ.

ลำดับที่	สปอ.	จำนวน (คน)	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1.	สปอ.เมืองขอนแก่น	311	159
2.	สปอ.กระนวน	189	96
3.	สปอ.เขาสวนกวาง	31	16
4.	สปอ.ชนบท	27	14
5.	สปอ.ชุมแพ	219	112
6.	สปอ.น้ำพอง	71	36
7.	สปอ.บ้านไผ่	95	48
8.	สปอ.บ้านฝาง	28	14
9.	สปอ.เปือยน้อย	27	14
10.	สปอ.พระยืน	26	13
11.	สปอ.พล	30	15
12.	สปอ.ภูผาม่าน	34	17
13.	สปอ.ภูเวียง	69	36

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม สปอ. (ต่อ)

ลำดับที่	สปอ.	จำนวน (คน)	
		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
14. สปอ.มัญจาคีรี		24	12
15. สปอ.แวงน้อย		31	16
16. สปอ.แวงใหญ่		26	13
17. สปอ.สีชมพู		137	70
18. สปอ.หนองเรือ		78	39
19. สปอ.อุบลรัตน์		58	30
20. สปอ.ซำสูง		52	27
21. สปอ.หนองนาคำ		22	11
22. สปอ.บ้านแฮด		25	13
รวม		1,610	821

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร และแบบสอบถามเพื่อประเมินขวัญกำลังใจของครู

แบบสอบถามเพื่อประเมินแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาขึ้นเอง โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ ประมวล อินทศรี (2537) ซึ่งอาศัยทฤษฎีพฤติกรรมทางสังคม ขององค์การตามแนวความคิดของ Jacop W.Getzels and Egon G.Guba ในการแบ่งผู้นำ

ออกเป็น 3 แบบ คือ ผู้หน้าที่ยึดสถาบันเป็นหลัก 15 ข้อ ผู้หน้าที่ยึดบุคคลเป็นหลัก 15 ข้อ และผู้หน้าที่ยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก 14 ข้อ รวมทั้ง 3 ด้านมี 44 ข้อ

ส่วนแบบสอบถามเพื่อประเมินขวัญกำลังใจของครู มีจำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเอง โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของ วิยะดา รัตนเพชร (2531) และ เขาวรรณธน์ งามมูลแสน (2537)

3.3.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) โดยจะถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียนปัจจุบัน วุฒิต่างการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ข้อความที่ประเมินเป็นพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่แสดงออกในด้านยึดสถาบันเป็นหลัก 15 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 4, 5, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25, 28, 34, 37, 39, 42 ในด้านยึดบุคคลเป็นหลัก 15 ข้อ คือ ข้อที่ 2, 8, 11, 14, 17, 20, 23, 26, 29, 31, 33, 36, 40, 43, 44 และในด้านยึดการประสานประโยชน์เป็นหลัก 14 ข้อ คือ ข้อที่ 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24, 27, 30, 32, 35, 38, 41 รวมทั้ง 3 ด้านมี 44 ข้อ

ตอนที่ 3 ขวัญกำลังใจของครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3.3.3 คุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและปรับปรุงแบบสอบถามโดยมุ่งเน้นให้ครอบคลุมเนื้อหาทุกด้านให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และดำเนินการเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ (Experts) 7 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาหาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเน้นเนื้อหาที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

2) ในการหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ และปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครู สายผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจากกิ่งอำเภอสูง ทั้งหมด 5 โรงเรียน จำนวน 50 คน เพื่อหาความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .95 แสดงว่าแบบสอบถาม ชุดนี้มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ดีมาก

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอ หนังสืออนุญาตเก็บข้อมูล เสนอต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความ อนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น

2) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อโดยตรงกับโรงเรียนเป้าหมาย เพื่อแจก แบบสอบถาม นัดหมายวัน เวลา ที่จะมารับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทุกโรงเรียน

3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทั้งหมด ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 821 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ในระหว่างวันที่ 1-15 กรกฎาคม 2539

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม สำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for Social Science/Personal Computers) ดังต่อไปนี้

- 1) ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละ
- 2) ข้อมูลแบบผู้นำของผู้บริหาร วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน ให้ถือว่าแบบผู้นำที่มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สูงสุดเป็นแบบผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนนั้น

3) ข้อมูลขวัญกำลังใจของครู วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายโรงเรียนตามแบบของผู้นำ

4) วิเคราะห์เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กับขวัญกำลังใจของครูสายผู้สอน โดยใช้สหสัมพันธ์แบบ Pearson-Product Moment Correlation

เกณฑ์ในการประเมินและแปลผล

พิจารณาจากระดับคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของช่วงคะแนน 5 ระดับดังต่อไปนี้

1) ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร

ก. เกณฑ์สำหรับคำถามที่ไม่เป็นนิเสธ

- 1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด
- 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ข. เกณฑ์สำหรับคำถามที่เป็นนิเสธ

- 1.00-1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- 1.50-2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- 3.50-4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- 4.50-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

(คำถามที่เป็นนิเสธ คือ ข้อ 5, 25, 33, 43)

2) ด้านขวัญกำลังใจของครู

- 4.51-5.00 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับสูงที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับสูง
- 2.51-3.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับต่ำ

1.00-1.50 หมายถึง มีขวัญกำลังใจอยู่ในระดับต่ำที่สุด

3) การแปลความหมายของค่าสหสัมพันธ์ (r)

$r = .95$ ถึง 1.00 หมายถึง สหสัมพันธ์สูงยิ่ง

$r = .80$ ถึง $.94$ หมายถึง สหสัมพันธ์สูง

$r = .60$ ถึง $.79$ หมายถึง สหสัมพันธ์พอควร

$r = .40$ ถึง $.59$ หมายถึง สหสัมพันธ์ต่ำ

$r = .20$ ถึง $.39$ หมายถึง สหสัมพันธ์ที่น่าสงสัย

$r = .00$ ถึง $.19$ หมายถึง ไม่มีสหสัมพันธ์หรือสหสัมพันธ์ที่ไม่มีนัยสำคัญ

(สุวรรณ สุวรรณเวช, 2525: 144)

3.6 การเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ได้นำเสนอในรูปของตารางเรียงประกอบตารางตามลำดับ ซึ่งจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการดังจะได้นำเสนอตามลำดับต่อไป